

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА”

ГЕРНЕГО ЮЛІА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 336.77 : 330.341.1 (043.3)

КРЕДИТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Спеціальність 08.00.08. – Гроші, фінанси і кредит

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2014

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі банківських інвестицій у ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент
Диба Олександр Михайлович,
ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”,
доцент кафедри банківських інвестицій.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Онишко Світлана Василівна,
Національний університет Державної податкової служби України,
професор кафедри фінансових ринків;

кандидат економічних наук, доцент
Демчишак Назар Богданович,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту.

Захист відбудеться “____” жовтня 2014 року о 10⁰⁰ на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.006.04 ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” за адресою: 03680, м. Київ, пр-т. Перемоги, 54/1, ауд. 203.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” за адресою: 03113, м. Київ, вул. Дегтярівська, 49–г, ауд. 601.

Автореферат розісланий “____” вересня 2014 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, професор

А.М. Поддєрьогін

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки процес виробництва, який орієнтується на сучасні досягнення науки і техніки, набув важливого значення. Посилення конкурентоспроможності економіки країни та зміцнення позицій вітчизняних суб'єктів господарювання на міжнародних ринках можливі за умови впровадження інновацій, реалізації інноваційних проектів. Водночас, інноваційна модель розвитку економіки країни вимагає залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів, важливим джерелом яких є кредит.

У розвинених країнах світу кредитування має значення для активізації інноваційної діяльності, оскільки при цьому поряд із інвестиційним кредитом використовуються інші джерела кредитування інноваційного розвитку, зокрема лізинг та факторинг. В Україні для фінансового забезпечення інноваційного розвитку економіки потенціал кредитування використовується не повною мірою, що суттєво обмежує можливості залучення фінансових ресурсів для стимулювання пріоритетних напрямів інноваційної діяльності. Це зумовлює підвищену увагу до питань кредитування інноваційних проектів.

Сучасна світова фінансова наука володіє значними теоретичними і практичними напрацюваннями вчених-економістів, які досліджували зазначені вище питання. Серед класиків світової політичної економії необхідно виокремити представників двох теорій кредиту: натуралістичної (А. Сміт, Д. Рікардо, А. Тюрго, Дж. Міль, Ж. Сей, А. Вагнер, А. Маршал, К. Маркс) та капіталотворчої (Дж. Ло, Г. Маклеод, Й. Шумпетер, А. Ганн, Дж. Кейнс, М. Фрідмен).

Інновації досліджували у своїх працях Й. Шумпетер, Б. Твісс, Б. Санто, В. Хіппель, М. Портер, П. Друкер, Д. Тідд, Д. Бессант та К. Павітт. Питання теоретичного обґрунтування інновацій, фінансово-кредитного забезпечення інноваційної діяльності та підвищення її ефективності були предметом досліджень вітчизняних фахівців: Л. Алексеєнко, Ю. Бажала, О. Василика, І. Власової, О. Вовчак, А. Гальчинського, М. Дибі, О. Дибі, Н. Демчишака, В. Зянько, О. Колодізева, М. Крупки, А. Кузнецової, Б. Луціва, І. Лютого, Т. Майорової, С. Онишко, С. Пашової, А. Пересади, Б. Пшика, В. Сизоненка, Л. Федулової, О. Юркевич та інших.

Разом з тим, в процесі узагальнення наукових досліджень щодо кредитування інноваційних проектів, встановлено, що не зважаючи на вагомий доробок учених, ще недостатньо обґрунтовані питання, пов'язані зі створенням належного теоретико-методичного підґрунтя для аналізу кредитування інноваційних проектів, оцінкою його ризиків та ефективності, а також розробкою способів мінімізації ризиків та шляхів підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів в Україні.

Вагомість зазначених проблем та необхідність їх вирішення обумовили вибір теми дисертаційної роботи, її структуру, мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності із планом науково-дослідних робіт кафедри банківських інвестицій ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” як складова частина комплексних науково-дослідних тем: “Розвиток

ринку інвестицій в Україні” (державний реєстраційний номер 0107U007383); “Формування інвестиційних ресурсів в Україні” (державний реєстраційний номер 0111U000292). Особистий внесок автора полягає у систематизації результатів широкого спектру досліджень з питань кредитування інноваційних проектів та розробці теоретико-методичних і практичних рекомендацій, що сприяють належній оцінці стану та напрямів удосконалення кредитування інноваційних проектів в Україні.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методичних засад кредитування інноваційних проектів та обґрунтуванні практичних рекомендацій, спрямованих на його удосконалення. Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- поглибити існуючі підходи до з'ясування сутності кредиту та його ролі в інноваційному процесі;
- дослідити економічний зміст поняття “інноваційний проект” та обґрунтувати його як об'єкт кредитування;
- узагальнити особливості інвестиційного кредитування інноваційних проектів;
- проаналізувати стан та динаміку кредитування інноваційних проектів в Україні;
- провести оцінку державного кредитування інноваційних проектів;
- виявити тенденції використання міжнародного кредитування інноваційних проектів;
- обґрунтувати концептуальні ознаки організації ефективного кредитування інноваційних проектів у вітчизняній економіці;
- запропонувати способи мінімізації ризиків кредитування інноваційних проектів;
- розробити пропозиції щодо можливих шляхів підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів.

Об'єктом дослідження є процес кредитування інноваційних проектів.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі кредитування інноваційних проектів.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження застосовано *методи:* порівняння, синтезу та системного аналізу – під час розкриття понятійного апарату та аналізу особливостей кредитування інноваційних проектів; економіко-математичний – для обґрунтування результатів використання основних форм та видів кредиту в процесі реалізації інноваційних проектів, розрахунку показників оцінки стану кредитування інноваційних проектів; кореляційно-регресійного аналізу – для визначення кількісних параметрів взаємозв'язку та взаємовпливу різних джерел кредитування інноваційних проектів; динамічної оцінки ефективності, засновані на дисконтуванні грошових потоків – для оцінювання ризиків та обґрунтування шляхів підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів; графічний – для унаочнення результатів дослідження.

Інформаційну базу дослідження становлять: закони України; статистичні дані Державної служби статистики України, Національного банку України; інформаційно-аналітичні матеріали Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації

України; наукові публікації вітчизняних та зарубіжних авторів з питань кредитування інноваційних проектів; ресурси Internet.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні результати, які визначають наукову новизну дисертаційного дослідження, полягають у наступному:

вперше:

- обґрунтовано необхідність виокремлення “кредитування інноваційних проектів” як самостійного напрямку кредитування з урахуванням інвестиційної природи кредиту та його інноваційної функції. З метою оцінки змін інноваційної активності при кредитуванні інноваційних проектів розроблено сукупність показників (кредитний показник інноваційного розвитку, показник інноваційності кредиту та структурний показник інноваційності кредиту), які дозволили виявити вплив залучених кредитів на результати реалізації інноваційних проектів. Це сприятиме розвитку інноваційного процесу та стимулюватиме реалізацію інноваційних проектів в Україні;

удосконалено:

- теоретико-методичні засади проведення аналізу та оцінки передумов реалізації інноваційного проекту з обґрунтуванням необхідності врахування: 1) пріоритетів споживача інноваційної продукції (згідно суспільного підходу); 2) особливостей процесу реалізації інноваційного проекту (згідно процесного підходу); 3) тенденцій зміни економічних, політичних та соціокультурних факторів (згідно факторного підходу). На відміну від існуючої практики це дозволить провести різносторонній аналіз передумов реалізації інноваційного проекту та забезпечити комплексність їх оцінювання;

- системно-структурний підхід до вибору інвестиційного кредиту на окремих етапах реалізації інноваційного проекту шляхом попереднього визначення джерел кредиту, інструментів та важелів кредитування, виокремлення мети та умов кредитування. Запропонований підхід на відміну від існуючих сприяє отриманню системного ефекту від інноваційного проекту в цілому за рахунок визначення результатів використання інвестиційного кредиту на кожному етапі проекту;

- порядок визначення суб'єктів господарювання, які можуть отримати кредит державних небанківських фінансових установ для реалізації інноваційних проектів. З цією метою конкретизовані етапи організації діяльності таких установ, що сприятиме удосконаленню їх функціонування, а також розширенню можливостей отримання кредитів і розвитку кредитування пріоритетних для держави напрямів інноваційної діяльності;

набули подальшого розвитку:

- класифікація кредиту для фінансового забезпечення інноваційної діяльності шляхом виокремлення наступних ознак: об'єкт кредитування (здійснення інноваційної діяльності; реалізація інноваційного проекту), цільове призначення кредиту (фінансування поточних потреб; інвестиційний). Це дозволить повніше охарактеризувати роль кредиту як джерела фінансування інноваційних проектів та сприятиме побудові ефективної системи стимулювання інноваційної діяльності;

- підходи до класифікації інноваційних проектів з урахуванням готовності суб'єктів господарювання, що їх реалізують, до співпраці із зовнішніми контрагентами (закриті, партнерські та відкриті проекти). Це дозволило побудувати матрицю для системного узгодження можливостей кредитування інноваційних проектів;

- обґрунтування можливостей та перспектив кредитування інноваційних проектів в Україні за рахунок врахування досвіду їх кредитування фінансовими установами розвинених країн, що сприятиме активізації даного напрямку кредитування у вітчизняних банках та небанківських фінансових установах.

Практичне значення одержаних результатів. Окремі висновки та рекомендації, спрямовані на удосконалення кредитування інноваційних проектів, доведено до рівня практичного впровадження. Зокрема, вони знайшли практичне застосування в діяльності:

- Управління фінансового законодавства Міністерства юстиції України (довідка № 8.2/33/291 від 10.02.2014 р.) у частині пристосування законодавчої бази до потреб та особливостей функціонування вітчизняних суб'єктів інноваційної діяльності, у тому числі пропозиції щодо введення в економіці України на законодавчому рівні норми, яка б регулювала порядок надання інвестиційного податкового кредиту;

- ПАТ “Київське центральне конструкторське бюро арматуробудування” використані рекомендації для мінімізації ризиків та підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів (довідка № 33/79 від 28.01.2014 р.);

- Хмельницької обласної державної адміністрації результати дослідження в частині обґрунтування місця кредиту в структурі джерел фінансування інноваційних проектів (довідка № 01–03/2317 від 15.11.2012 р.).

Основні теоретико-методичні положення та результати дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі кафедри банківських інвестицій ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” при викладанні дисциплін “Інвестування”, “Інвестиційний аналіз”, “Інвестиційне кредитування”, “Проектне фінансування”, “Венчурне фінансування” (довідка від 25.02.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи одержані автором самостійно. Особистий внесок автора у роботах, виконаних у співавторстві, відображено у списку опублікованих праць.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати роботи оприлюднено на 17 міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: “Статистична оцінка соціально-економічного розвитку” (м. Хмельницький, 2012 р.); “Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону” (м. Суми, 2012 р.); “Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації” (м. Київ, 2012 р.); “Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки – 2012” (м. Вінниця, 2011 р.); “Проблеми соціально-економічного розвитку підприємств” (м. Харків, 2012 р.); “Реформування економіки України: стан та перспективи” (м. Київ, 2012 р.); “Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн” (м. Дніпропетровськ, 2012 р.); “Проблемы и пути социально-экономического развития:

город, регион, страна, мир” (м. Санкт-Петербург – Росія, 2012 р.); “Формування соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах суспільних трансформацій” (м. Чернівці, 2013 р.); “Влияние научных исследований” (м. Бидгощ – Польща, 2013 р.); “Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання” (м. Київ, 2013 р.); “Актуальні проблеми функціонування господарської системи України” (м. Львів, 2013 р.); “Украина – Болгария – Европейский союз: современное состояние и перспективы” (м. Варна – Болгарія, 2013 р.); “Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи” (м. Київ, 2013 р.); “Национальная и региональная экономика, государственное и местное управление: проблемы, исследования, перспективы” (м. Мінськ – Білорусія, 2013 р.); “Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації” (м. Київ, 2014 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 33 наукові праці загальним обсягом 8,7 друк. арк., з них: 13 – у наукових фахових виданнях, 3 – у зарубіжних виданнях та у науковому фаховому виданні України, яке включено до міжнародних наукометричних баз, 17 – в інших виданнях.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 175 сторінках друкованого тексту. Робота містить 103 таблиці на 95 сторінках, 63 рисунка на 55 сторінках, 10 додатків на 96 сторінках. Список використаних джерел налічує 242 найменування та розміщений на 24 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У розділі 1 “Теоретичні засади кредитування інноваційних проектів” систематизовано підходи до обґрунтування сутності кредиту, його ролі в інноваційному процесі, досліджено інноваційний проект як об'єкт кредитування, особливості інвестиційного кредитування інноваційних проектів.

На основі аналізу наукових здобутків класиків політичної економії та сучасних авторів, в дисертації досліджено кредит як джерело фінансового забезпечення інноваційного процесу, виокремлено види кредиту, зважаючи на його роль в інноваційному процесі. Зокрема, набули подальшого розвитку класифікації видів кредиту залежно від об'єкта кредитування (здійснення інноваційної діяльності; реалізація інноваційного проекту) та за цільовим призначенням кредиту (для фінансування поточних потреб; інвестиційний), що характеризує практичну спрямованість кредиту.

Виокремлено інноваційну функцію кредиту, активізація якої лежить в основі посилення інших функцій кредиту, що сприятиме розвитку інноваційного процесу та стимулюватиме реалізацію інноваційних проектів. Природу кредиту визначено, як “результуючу”, коли основним його призначенням є не формування прибутку або

соціального ефекту, а створення основи для їх виникнення, зокрема за рахунок стимулювання реалізації інноваційних проектів.

Інноваційний проект представлено як комплекс взаємозв'язків процесу виробництва та науково-технічних розробок за посередництвом їх фінансового забезпечення з метою створення інноваційної продукції. Доведено інвестиційний характер інноваційного проекту, що дозволило обґрунтувати спільні характеристики та відмінності інвестиційного та інноваційного проектів, дослідити економічний зміст поняття “інноваційний проект”. Комплексна оцінка та аналіз передумов реалізації інноваційного проекту здійснені на основі удосконалення теоретико-методичних засад. Це дозволило обґрунтувати значення пріоритетів споживача інноваційної продукції, особливостей процесу реалізації інноваційного проекту, а також тенденцій зміни зовнішніх факторів для реалізації інноваційного проекту.

В результаті дослідження особливостей інвестування, проектного фінансування та кредитування, а також можливостей і результатів їх використання в процесі реалізації інноваційного проекту, доведено необхідність виокремлення “кредитування інноваційних проектів” як самостійного напрямку кредитування.

Подальший розвиток підходів до класифікації інноваційних проектів дозволив побудувати матрицю, в якій запропоновано варіанти поєднання джерел, інструментів та важелів фінансового забезпечення інноваційних проектів у формі кредитування, враховуючи розмір бюджету інноваційного проекту та готовність суб'єкта господарювання, що його реалізує, до співпраці із зовнішніми контрагентами. Перша із названих ознак характеризує склад та розмір планового бюджету інноваційного проекту, друга – обґрунтовує “рівень відкритості” інноваційних ідей, можливість та доцільність співпраці декількох суб'єктів господарювання під час реалізації інноваційного проекту.

В результаті аналізу особливостей інвестиційного кредитування інноваційних проектів удосконалено системно-структурний підхід до вибору виду інвестиційного кредиту на кожному етапі реалізації інноваційного проекту, а саме обґрунтовано особливості використання банківського, товарного, державного та міжнародного інвестиційного кредиту на етапах фундаментальних та прикладних досліджень, дослідно-конструкторських розробок; освоєння інноваційної продукції та її виробництва; просування інноваційної продукції на ринок та її збуту, виявлено наслідки використання кредиту на кожному із них. Зокрема, залучення державного інвестиційного кредиту сприяє активізації розробок на етапі фундаментальних та прикладних досліджень, дослідно-конструкторських розробок; товарний інвестиційний кредит та банківський інвестиційний кредит – поліпшенню умов для випуску та подальшого просування інноваційної продукції на етапах її освоєння та виробництва; міжнародний інвестиційний кредит – закріпленню позицій інноваційної продукції на вітчизняному ринку та її просуванню на зарубіжні ринки на етапі впровадження інноваційної продукції на ринок та її збуту.

У розділі 2 “Аналіз кредитування інноваційних проектів” досліджено стан та динаміку кредитування інноваційних проектів в Україні, проведено діагностику

особливостей державного кредитування та тенденцій використання міжнародного кредитування інноваційних проектів.

На основі дослідження стану та динаміки кредитування інноваційних проектів в Україні встановлено, що фінансові ресурси банків значно перевищують можливості небанківських фінансових установ (у 2013 р. активи банків становили 77,47 % ВВП порівняно із 7,84 % ВВП для небанківських фінансових установ). У зв'язку із цим основну увагу було приділено аналізу обсягів та структури кредитів інноваційного спрямування, виданих вітчизняними банками (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг та структура кредитів інноваційного спрямування, виданих банками України в 2009 – 2013 р. р.*

Рік	Інвестиційні кредити		Фінансовий лізинг		Кредити за операціями факторингу		Всього	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
2009	88 456	98,45	480	0,53	911	1,01	89 847	100
2010	85 255	98,21	664	0,76	886	1,02	86 805	100
2011	91 454	97,61	453	0,48	1 791	1,91	93 698	100
2012	91 922	97,89	266	0,28	1 713	1,82	93 901	100
2013	88 984	97,40	344	0,38	2 032	2,22	91 360	100

* Джерело: складено автором на основі даних НБУ

В результаті проведеного аналізу встановлено пріоритетність банківських інвестиційних кредитів серед інших джерел кредитування інноваційних проектів у зв'язку з незначними обсягами альтернативних фінансових операцій у банках, а також низькою активністю небанківських фінансових установ. В Україні протягом 2009 – 2013 рр. частка банківських інвестиційних кредитів у загальній структурі кредитів інноваційного спрямування перевищувала 95 %, операції фінансового лізингу та факторингу перебували у межах 0,3 – 0,7 % та 1 – 2 % кредитів інноваційного спрямування відповідно.

Дослідження зарубіжного досвіду кредитування інноваційних проектів показало, що у розвинених країнах функціонують банки, які кредитують виключно інноваційні проекти. Зокрема, у США програми інноваційного розвитку промислових компаній кредитують “спеціалізовані інноваційні банки”. Sumitomo Mitsui Banking Corporation тісно пов'язаний з промисловим капіталом в Японії. У Німеччині кредитуванням інноваційних проектів займається Кредитна установа для відбудови (KfW), для якої умови кредитування інноваційних проектів узагальнено в табл. 2.

Аналіз досвіду кредитування інноваційних проектів закордоном сприятиме ознайомленню вітчизняних фахівців з основними характеристиками програм такого кредитування та критеріями вибору позичальника, пристосування яких до умов економіки України дозволить активізувати даний напрям кредитування в нашій країні.

Умови кредитування інноваційних проектів KfW (Німеччина)*

Характеристика	Програма кредитування інновацій та росту	Інноваційна програма ERP	Програма “фінансова ініціатива”
Середньорічний оборот суб'єкта господарювання, що реалізує інноваційний проект	До 50 млн. євро	До 125 млн. євро 125 – 250 млн. євро	Понад 500 млн. євро
Строки функціонування бізнесу	Понад 10 років	Понад 2 роки	Понад 10 років
Орієнтовні цілі використання кредиту	Фінансове забезпечення процесу реалізації інноваційного проекту	Фінансування розробок та удосконалення виробництва інноваційної продукції	Фінансування інноваційних розробок державного значення
Додаткові умови	Досвід співпраці з KfW та іншими фінансовими установами	Наявність гарантій від партнерів по бізнесу	Гарантії фінансових установ

* Джерело: розроблено автором за матеріалами KfW. Bank aus Verantwortung. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Unternehmen/Innovation/F%C3%B6rderprodukte/index-2.html>

З метою оцінки змін інноваційної активності за рахунок кредитування інноваційних проектів у роботі розроблено сукупність показників (кредитний показник інноваційного розвитку, показник інноваційності кредиту та структурний показник інноваційності кредиту).

Кредитний показник інноваційного розвитку (KK_{ip}) характеризує зміну інноваційної активності за рахунок кредиту. Позитивною є тенденція до зростання даного показника.

$$KK_{ip} = \frac{\Delta I}{\Delta K} \quad (1)$$

де ΔI , ΔK – приріст індикаторів інноваційної активності та залучення кредиту відповідно, %.

Показник інноваційності кредиту (KI_K) обернений до попереднього показника, характеризує частку кредиту на один відсоток зміни індикатора інноваційної активності. Занадто мале значення показника інноваційності кредиту показує недостатній обсяг використання кредиту на інноваційні потреби.

$$KI_K = \frac{\Delta K}{\Delta I} = \frac{1}{KK_{ip}} \quad (2)$$

Структурний показник інноваційності кредиту (KI_{K_cmp}) характеризує частку кожної складової кредиту на один відсоток зміни індикатора інноваційної активності.

При цьому, обернений до нього показник показує результати від використання складових кредиту для інноваційного розвитку.

$$KI_{K\_cmp} = KI_K = \frac{\Delta K_{БКК}}{\Delta I} + \frac{\Delta K_{НKK}}{\Delta I} + \frac{\Delta K_{БДК}}{\Delta I} + \frac{\Delta K_{НДК}}{\Delta I} + \frac{\Delta K_{БЗК}}{\Delta I} + \frac{\Delta K_{НЗК}}{\Delta I} \quad (3)$$

де $\Delta K_{БКК}, \Delta K_{БДК}, \Delta K_{БЗК}, \Delta K_{НKK}, \Delta K_{НДК}, \Delta K_{НЗК}$ – приріст індикаторів залучення кредитів комерційних, державних та зарубіжних банків і небанківських установ відповідно.

Розроблені показники розраховані для економіки України на основі вартісного та кількісного критеріїв, для яких у якості індикаторів інноваційної активності використані прирости відношення обсягів реалізованої інноваційної продукції до ВВП і кількості інноваційно-активних суб'єктів господарювання відповідно. Приріст відношення наданих кредитів до ВВП – індикатор залучення кредиту (табл. 3).

Таблиця 3

Розрахунок показників для оцінки змін інноваційної активності при кредитуванні інноваційних проектів в Україні у 2009 – 2013 р. р.*

Показники	2009		2010		2011		2012		2013	
	Вк	Кк	Вк	Кк	Вк	Кк	Вк	Кк	Вк	Кк
Приріст індикаторів:										
- інноваційної активності;	-28	-1,5	-9,6	7,8	4,8	17,4	-21,1	7,4	-3,9	-3,5
- залучення кредиту;	7,9		-18,5		-10,3		-7,5		-5,6	
- інвестиційного кредитування;	8,6		-18,6		-10,9		-7,1		-6,1	
- залучення лізингу та факторингу.	-23,9		-5,9		20,4		-18,6		16,5	
Кредитний показник інноваційного розвитку	-3,6	-0,2	0,5	-0,4	-0,5	-1,7	2,8	-0,9	0,7	0,6
Показник інноваційності кредиту	-0,3	-5,2	1,9	-2,4	-2,1	-0,6	0,4	-1,0	1,4	1,6
Структурні показники інноваційності:										
- інвестиційного кредиту	-0,3	-5,6	1,9	-2,4	-2,3	-0,6	0,3	-0,9	1,5	1,8
- лізингу та факторингу	0,8	15,5	0,6	-0,7	4,2	1,2	0,9	-2,5	-4,1	-4,7

* Джерело: розраховано автором на основі даних НБУ та Державного комітету статистики України
Вк – вартісний критерій; Кк – кількісний критерій

Показники розраховані згідно вартісного критерію показують більший приріст інноваційної активності на одиницю залученого кредиту, ніж аналогічні показники розраховані на основі індикаторів кількісного критерію. Це пояснюємо тим, що новостворені підприємства не достатньо активно залучаються до реалізації інноваційних проектів (у 2013 р. кількість інноваційно-активних підприємств зменшилася на 3,5 %). Вищезазначене підтверджує нестачу стимулів для інноваційної діяльності в Україні, зокрема внаслідок низхідних тенденцій кредитування інноваційних проектів (у 2013 р. частка кредитів для потреб інноваційної діяльності у ВВП зменшилася на 5,6 %).

Аналіз державного кредитування інноваційних проектів засвідчив, що в Україні дана форма фінансового забезпечення інноваційної діяльності не розвинена. Так, згідно даних Державного агентства з інвестицій, інновацій та інформатизації, у 2007 р.

в рамках державних програм по здешевленню кредитів та пільговому кредитуванню профінансовано по два інноваційних проекти, а в 2011 р. державна підтримка інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів уже не здійснювалася. Проте, визначено тенденцію швидкого зростання обсягів державного гарантування (21,8 млрд. грн. у 2013 р. порівняно з 0,67 млрд. грн. у 2005 р.).

Використання інструментарію PEST-, SNW- та SWOT-аналізів дозволило узагальнити засади формування передумов для міжнародного кредитування інноваційних проектів: конкурентоспроможність вітчизняної інноваційної продукції на міжнародних ринках, готовність вітчизняних та зарубіжних фінансових установ до співпраці, аналіз безпосереднього та глобального оточення, внутрішнього середовища для учасників міжнародного кредитування інноваційних проектів, що сприяло виокремленню сценаріїв міжнародного кредитування інноваційних проектів. Згідно консервативного, оптимістичного та песимістичного сценаріїв спрогнозовані можливості міжнародного кредитування інноваційних проектів за будь-якого варіанту розвитку економіки.

У розділі 3 “Основні напрями удосконалення кредитування інноваційних проектів в Україні” обґрунтовано концептуальні ознаки організації ефективного кредитування інноваційних проектів, запропоновано способи мінімізації ризиків та шляхи підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів.

З метою удосконалення кредитування інноваційних проектів на кожному етапі процесу реалізації інноваційного проекту обґрунтовано завдання, можливості і засоби для їх вирішення. Зокрема, на етапі фундаментальних та прикладних досліджень, дослідно-конструкторських розробок – залучення державного кредиту для реалізації інноваційного проекту; на етапі освоєння та виробництва інноваційної продукції – посилення участі банків та небанківських фінансових установ у кредитуванні інноваційних проектів; на етапі просування інноваційної продукції на ринок та її збуту – поєднання ресурсів вітчизняних та зарубіжних фінансових установ.

В роботі визначено етапи удосконалення функціонування та організації державних небанківських фінансових установ (організація, інформування та активізація діяльності, фінансування, управління та контроль), що дозволить посилити роль держави у кредитуванні інноваційних проектів. На етапі організації пропонуємо затвердити планові пріоритети кредитування інноваційних проектів, створити методичну базу для кредитування інноваційних проектів, затвердити критерії для вибору та кредитування інноваційних проектів; на етапі інформування та активізація діяльності – інформування суб’єктів господарювання про діяльність державних небанківських фінансових установ, конкурси інноваційних проектів, відбір пріоритетних інноваційних проектів для кредитування, поповнення національної бази інноваційних проектів; на етапі фінансування – затвердження кошторису інноваційних проектів, визначення частини власних коштів суб’єкта господарювання для фінансування інноваційного проекту та вибір варіанту кредитування, дотування державної небанківської фінансової установи з бюджету (в перспективі – з резервного фонду); на етапі управління та контролю – створення спеціальної комісії по

управлінню діяльністю державних небанківських фінансових установ при Державному агентстві з питань науки, інновацій та інформатизації України, складання щоквартальних звітів про хід інноваційного процесу суб'єктами господарювання та про результати використання фінансових ресурсів державними небанківськими фінансовими установами, аналіз та контроль звітів створеною комісією, перегляд розміру державних дотацій та пріоритетів діяльності державних небанківських фінансових установ на наступний період; затвердження планових пріоритетів для кредитування інноваційних проектів державними небанківськими фінансовими установами.

Здійснено факторний аналіз зміни розроблених автором показників для конкретизації оцінки стану кредитування інноваційних проектів, який дозволив визначити співвідношення інтенсивного (обсяг інноваційної продукції) та екстенсивного (кредит) факторів. У вітчизняній економіці недостатньо використовується інтенсивний фактор. Однак, у даному випадку вдосконалення кредитування інноваційних проектів можливе за рахунок оптимізації екстенсивного фактору, а саме обсягів та напрямів залучення кредиту, що сприятиме примноженню позитивного ефекту від реалізації інноваційного проекту.

На основі усереднених прогнозів згідно із тенденціями зміни інтенсивного та екстенсивного факторів зроблено прогноз досліджуваних показників для конкретизації оцінки стану кредитування інноваційних проектів у 2014 – 2018 р. р., що сприятиме обґрунтуванню перспектив розвитку кредитування інноваційних проектів в Україні. Звернуто увагу на прогнози, засновані на тенденціях зміни екстенсивного фактору (кредиту). Адже, достатній обсяг фінансових ресурсів створює перспективу для удосконалення інноваційного процесу, переходу продукції на якісно новий рівень.

Зважаючи на високий рівень ризикованості кредитування інноваційних проектів, у роботі розроблено пропозиції щодо вибору способів мінімізації ризиків та шляхів підвищення ефективності кредитування. Обґрунтовано можливості зменшення ризиків кредитування інноваційних проектів на рівні держави на основі економічного прогнозування, моніторингу, розроблення стратегії (економічні ризики), страхування (політико-правові, соціально-культурні та інституціонально-інфраструктурні ризики).

Для вибору шляхів підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів на рівні держави виокремлено сценарії: ефективності процесу реалізації інноваційного проекту, беззбитковості, дисконтний, терміну окупності інвестиційних витрат та аналітичний – уточнюють методики оцінки ефективності кредитування інноваційних проектів за рахунок співставлення критеріїв *NPV* та *IRR*; функціональний, ризиковий, факторів опору – конкретизують структуру джерел та об'єкти кредитування під час реалізації інноваційного проекту.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукової задачі щодо поглиблення теоретико-методичних засад кредитування інноваційних проектів та

обґрунтування практичних рекомендацій, спрямованих на його удосконалення. Результати проведеного дослідження дозволили зробити наступні висновки і пропозиції.

1. Обґрунтування кредиту як джерела фінансового забезпечення інноваційного процесу зумовило поглиблення існуючих підходів до з'ясування сутності кредиту.

Роль кредиту в інноваційному процесі розглянуто як основу для формування прибутку або соціального ефекту внаслідок його залучення. Урахування інвестиційної природи та інноваційної функції кредиту сприятиме розвитку інноваційного процесу та стимулюватиме реалізацію інноваційних проектів.

Виокремлення видів кредиту залежно від його цільового призначення та об'єкта кредитування дозволить побудувати ефективну систему стимулювання інноваційної діяльності на основі залучення кредиту.

2. Аналіз наукових поглядів на співвідношення понять інноваційний та інвестиційний проект дозволив визначити, що інвестиційний проект є ширшим поняттям, оскільки в результаті інноваційного проекту створюється виключно інноваційна продукція. Для дослідження передумов реалізації інноваційного проекту враховано суспільний, процесний та факторний підходи, що дозволило провести різносторонній аналіз передумов реалізації інноваційного проекту та здійснити їх комплексну оцінку.

Реалізація інноваційного проекту потребує систематичного залучення фінансових ресурсів, що характеризує природу інноваційного проекту як інвестиційну. Застосування матриці, яка побудована з урахуванням готовності суб'єкта господарювання, що реалізує інноваційний проект та розміру бюджету інноваційного проекту, дозволяє охарактеризувати інноваційний проект як об'єкт кредитування, виокремити "кредитування інноваційних проектів" як самостійний напрям кредитування.

3. На основі системно-структурного підходу до вибору виду інвестиційного кредиту за ознакою походження фінансових ресурсів кредитора визначено джерела, інструменти та важелі, мету і умови кредитування на окремих етапах реалізації інноваційного проекту, що дозволить спрогнозувати наслідки використання інвестиційного кредиту на кожному етапі інноваційного проекту, зважаючи на особливості інвестиційного кредитування.

4. Аналіз стану та динаміки кредитування інноваційних проектів в Україні показав, що основним джерелом кредитування інноваційних проектів є банківський інвестиційний кредит, обсяги фінансового лізингу та факторингу незначні, кредитування інноваційних проектів за рахунок фінансових ресурсів зарубіжних фінансових установ та їх державне кредитування не розвинені. Зростання обсягів державного гарантування формує перспективи для розвитку державного кредитування інноваційних проектів, що створить основу для реалізації державних пріоритетів інноваційної діяльності в Україні.

5. Вплив залучених кредитів на результати реалізації інноваційних проектів в Україні оцінено на основі розроблених показників (кредитний показник інноваційного

розвитку, показник інноваційності кредиту та структурний показник інноваційності кредиту). Розрахунок запропонованих в роботі показників згідно вартісного та кількісного критеріїв підтвердив недостатній обсяг залучених кредитів для підвищення рівня інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання. Примноження позитивного ефекту від реалізації інноваційного проекту можливе внаслідок удосконалення кредитування інноваційних проектів за рахунок оптимізації обсягів та напрямів залучення кредиту.

6. Тенденції міжнародного кредитування інноваційних проектів виявлено виходячи із засад формування передумов для його використання. Розроблено сценарії для оцінки можливостей міжнародного кредитування інноваційних проектів за будь-якого варіанту розвитку економіки. Це сприятиме узгодженню можливостей та інтересів вітчизняних суб'єктів господарювання та зарубіжних фінансових установ, які готові до співпраці в процесі міжнародного кредитування інноваційних проектів.

7. Дослідження концептуальних ознак організації ефективного кредитування на кожному етапі інноваційного проекту дозволило обґрунтувати завдання та запропонувати можливості і засоби для їх вирішення у вітчизняній економіці.

Виокремлення конкретних етапів організації діяльності державних небанківських фінансових установ сприятиме удосконаленню їх функціонування, а також розвитку кредитування пріоритетних для держави напрямів інноваційної діяльності

8. В роботі аргументовані пропозиції щодо вибору способів мінімізації ризиків кредитування інноваційних проектів: на етапі фундаментальних та прикладних досліджень – диверсифікація та розподіл ризиків, лімітування обсягів кредиту та гарантування; на етапі освоєння та виробництва інноваційної продукції – посилення підготовки учасників процесу кредитування; на етапі впровадження інноваційної продукції на ринок та її збуту – розподіл ризиків між контрагентами.

9. На основі дослідження ефективності кредитування інноваційних проектів запропоновано шляхи її підвищення, зокрема: на етапі фундаментальних та прикладних досліджень – кредитування комплексу інноваційних ідей в пріоритетних галузях; на етапі освоєння та виробництва інноваційної продукції – удосконалення критеріїв вибору надійного позичальника, перегляд процесів виробництва; на етапі впровадження інноваційної продукції на ринок та її збуту – врахування досвіду та можливості залучення ресурсів зарубіжних фінансових установ в процесі кредитування інноваційних проектів. Це сприятиме підвищенню ефективності кредитування на кожному етапі процесу реалізації інноваційного проекту та ефективності проекту в цілому.

ПЕРЕЛІК ПУБЛІКАЦІЙ АВТОРА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Диба О. М. Фінансово-економічні детермінанти розвитку інноваційного потенціалу / О. М. Диба, Ю. О. Гернего // Економіка та підприємництво: зб. наук. праць. – Вип.26. – К.: КНЕУ. – 2011. – С.333 – 343 (0,4 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема визначено фінансово-економічні детермінанти інноваційного

потенціалу).

2. Гернего Ю. О. Теоретичні основи дослідження ефективності реалізації інноваційного проекту / Ю. О. Гернего // Університетські наукові записки. Часопис ХУУП. – 2012. – № 4 (44). – С. 500 – 510 (0,5 д.а.).

3. Диба О. М. Кредитування як джерело інноваційного розвитку / О. М. Диба, Ю. О. Гернего // Ринок цінних паперів України: наук.-прак. журнал. – 2012. – № 1 – 2. – С. 65 – 71 (0,5 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема досліджено методику оцінювання ефективності кредитування інноваційного розвитку, співвідношення рівня інноваційного розвитку та результативності його кредитування).

4. Диба О. М. Інноваційний проект: теорія та проблеми фінансового забезпечення / О. М. Диба, Ю. О. Гернего // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 20. – К.: КНЕУ. – С. 49 – 64 (0,6 д.а., з яких автору належить – 0,3 д. а., зокрема проаналізовано погляди авторів на поняття “інноваційний проект”, досліджено тенденції кредитування інноваційної діяльності в економіці України).

5. Підгородецька С. М. Інноваційний проект як детермінанта зростання конкурентоспроможності підприємства / С. М. Підгородецька, Ю. О. Гернего // Університетські наукові записки. Часопис ХУУП. – 2012. – № 2. – С. 223 – 229 (0,4 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема обґрунтовано зумовленість конкурентоспроможності підприємства наслідками реалізації інноваційних проектів).

6. Диба М. І. Ризики кредитування інноваційного розвитку вітчизняного арматуробудування / М. І. Диба, Ю. О. Гернего // Банківська справа: наук.-прак. журнал. – 2012. – № 6 (108). – С. 116 – 124 (0,5 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема узагальнено погляди на поняття “інновація”, розраховано фінансово-кредитні та фінансово-інвестиційні ризики інноваційного розвитку).

7. Гернего Ю. О. Теорії ігор інноваційної активності учасників кредитного процесу / Ю. О. Гернего // ЕКОНОМІКА. УПРАВЛІННЯ. ІННОВАЦІЇ: електронне наукове фахове видання. – 2013. – № 1 (9). – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2013_1/index.htm (0,3 д.а.).

8. Гернего Ю. О. Фінансово-кредитна складова системи формування інновацій / Ю. Гернего // Ринок цінних паперів України: наук.-прак. журнал. – 2013. – № 1 – 2. – С. 27 – 32 (0,5 д.а.).

9. Гернего Ю. О. “Кредит” у контексті класичних теорій та економічної думки сучасності / Ю. О. Гернего // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. – 2013. – Вип. 1 (21). – К.: КНЕУ. – С. 29 – 40 (0,5 д.а.).

10. Диба О. М. Кредитна складова глобального індексу інновацій / О. М. Диба, Ю. О. Гернего // Міжнародна економічна політика: науковий журнал. – Ч. 1. – Київ. – 2013. – С. 74 – 81 (0,5 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема наголошено на місці кредиту серед інших складових глобального індексу інновацій).

11. Підгородецька С. М. Напрямки активізації інноваційного зростання окремих країн світу / С. М. Підгородецька, Ю. О. Гернего // Університетські наукові записки. Часопис ХУУП. – 2013. – № 2 (46). – С. 113 – 119 (0,6 д.а., з яких автору

належить – 0,3 д. а., зокрема обгрунтовано основні напрями активізації інноваційного зростання країн).

12. Диба О. Фінансово-кредитні чинники інноваційних зрушень / О. Диба, Ю. Гернего // Банківська справа: наук.-прак. журнал. – 2013. – № 3. – С. 14–24 (0,6 д.а., з яких автору належить – 0,3 д. а., зокрема здійснено структурування джерел фінансування інновацій).

13. Диба О. Міжнародні рейтинги кредитної та інноваційної привабливості України / О. Диба, Ю. Гернего // Ринок цінних паперів України: наук.-прак. журнал. – 2013. – № 9 – 10. – С. 81 – 88 (0,6 д.а., з яких автору належить – 0,3 д. а., зокрема визначено місце України у міжнародних рейтингах кредитної та інноваційної привабливості).

У зарубіжних виданнях та у науковому фаховому виданні України, яке включено до міжнародних наукометричних баз:

14. Gernego Iu. O. Tendenzen der Entwicklung von innovativen und Krediten Aktivitäten des Inlandsmarktes. / Iu. O. Gernego // European Applied Sciences, November–December. – 2013, – № 7 (2) – pp. 45–50 (0,4 д.а.).

15. Mayorova T. V. Crediting based on intellectual property collateral. / T. V. Mayorova, Iu. O. Gernego // “Nauka i studia”. – Przemysł – 2013.– № 25 (93). – С. 5 – 17 (0,6 д.а., з яких автору належить – 0,3 д. а., зокрема досліджено галузеву структуру кредитування в економіці України).

16. Диба О. М. Участь небанківських фінансових установ у кредитуванні інноваційних проектів / О. М. Диба, Є. А. Поліщук, Ю. О. Гернего // Проблеми економіки: міжнародний науковий рецензований журнал (Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, PІНЦ, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, CiteFactor, Academic Journals Database, Research Bible, Directory of Research Journals Indexing, Соціонет). – 2014. – № 1. – С. 272 – 277 (0,6 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема зроблено прогнози участі небанківських фінансових установ у кредитуванні інноваційних проектів в Україні).

В інших наукових виданнях:

17. Gernego Iu. O. Innovative Aspekte der Klassifizierung von Krediten. / Iu. O. Gernego // Journal L'Association 1901 “SEPIKE”, Norderstedt – Deutschland, Poitiers – France, 23.10.2013, – pp. 134 – 139 (0,4 д.а.).

18. Гернего Ю. О. Кредитні ризики інноваційного розвитку суб'єкту господарювання / Ю. О. Гернего // Статистична оцінка соціально-економічного розвитку: праці XII Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квіт. 2012 р. – Хмельницький: ХУУП, 2012. – С. 207 – 209 (0,2 д.а.).

19. Гернего Ю. О. Кредитне забезпечення сталого інноваційного розвитку / Ю. О. Гернего // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: III Міжнар. наук.-практ. конф., 19–21 черв. 2012 р. – м. Суми: СумДУ, 2012. – С. 24 – 26 (0,1 д.а.).

20. Гернего Ю. О. Комбінування джерел кредитного забезпечення інноваційних проектів в умовах сучасності / Ю. О. Гернего // Страховий ринок України

в умовах фінансової глобалізації: збірник доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 10 – 12 жовт. 2012 року, – м. Київ: КНЕУ, 2012. – С. 43 – 46 (0,2 д.а.).

21. Гернего Ю. О. Міжбанківські ресурси інноваційного зростання сучасності / Ю. О. Гернего // Соціально-економічні аспекти реструктуризації регіональної економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 6 – 7 груд. 2012 р. – Вінниця: ВФЕУ, 2012. – Т. 1. – С. 81 – 83 (0,2 д.а.).

22. Гернего Ю. О. Місце України в міжнародних інноваційних рейтингах / Ю. О. Гернего // Проблеми соц.-економічного розв. підприємств: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 24 – 25 жовт. 2012 р. – Харків “ХПП”, 2012. – С. 58 (0,1 д.а.).

23. Гернего Ю. О. Управління можливостями кредитного забезпечення інноваційних проектів / Ю. О. Гернего // Реформування економіки України: стан та перспективи: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 29 – 30 листопада 2012 р. – Київ: КНЕУ, 2012. – С. 34 – 37 (0,2 д.а.).

24. Гернего Ю. О. Місце інноваційної складової в структурі сталого розвитку / Ю. О. Гернего // Сталий розвиток підприємств, країн: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 2 – 3 лист. 2012 р. – Дніпропетровськ: НГУ, 2012. – С. 69 – 70 (0,2 д.а.).

25. Дыба А. М. Финансово-экономические предпосылки инновационного развития отдельных стран / А. М. Дыба, Ю. А. Гернего // Проблемы и пути социально-экономического развития: город, регион, страна, мир: материалы III Междунар. науч. – практ. конф., 28 дек. 2012 г. – Санкт-Петербург: ЛГУ им. А.С. Пушкина, 2013. – С. 26 – 35 (0,4 д.а., з яких автору належить – 0,2 д. а., зокрема розраховано показники, які характеризують фінансово-економічні передумови інноваційного розвитку).

26. Гернего Ю. О. Теоретико-прикладні аспекти дослідження передумов кредитування на макро рівні / Ю. О. Гернего // Формування соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах трансформацій: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18–19 квіт. 2013 р. – м. Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2013. – С. 359 – 361 (0,2 д.а.).

27. Гернего Ю. О. Financing of innovative projects according to the Schumpeterian theoretical concepts / Ю. О. Гернего // Влияние научных исследований: материалы Междунар. конф., 28.04 – 30.04.13 г. – Бидгощ (Польша), 2013. – С. 84 – 86 (0,2 д.а.).

28. Гернего Ю. О. Імітаційне моделювання синергічних ефектів можливостей кредитування інноваційних проектів / Ю. О. Гернего // Підприємницька діяльність в Україні: проблеми розвитку та регулювання: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 27 червня 2013 р. – Київ: КНЕУ, 2013. – С. 47 – 51 (0,1 д.а.).

29. Гернего Ю. О. Бюджетування різного ступеню відкритості інноваційних проектів / Ю. О. Гернего // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: матеріали Міжнар. студ.-аспірант. наук. конф., 17 – 18 трав. 2013 р. – Львів: ЛНУ, 2013. – С. 52 – 54 (0,2 д.а.).

30. Гернего Ю. О. Инновационные возможности банковской системы Украины / Ю. О. Гернего // Украина – Болгария – Европейский союз: современное состояние и перспективы: материалы Междунар. науч. – практ. конф., 12 – 18 сентября 2013 г. – Варна (Болгария): Варненский эконом. универ., 2013. – С. 353 – 358 (0,3 д.а.).

31. Гернего Ю. О. До питання підвищення інноваційної активності національного кредитного ринку / Ю. О. Гернего // Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 07 листоп. 2013 р. – Київ: КНЕУ, 2013. – С. 105 – 108 (0,2 д.а.).

32. Гернего Ю. О. Банківський кредит як ресурс інноваційного розвитку. / Ю. О. Гернего // Национальная и региональная экономика, государственное и местное управление: проблемы, исследования, перспективы. Сборник статей I–ой международной научно-практической конференции. Выпуск I / ООО “Лаборатория интеллекта”. – Минск: “Энциклопедикс”, 2013. – С. 83 – 87 (0,2 д.а.).

33. Гернего Ю. О. Особливості державного кредитування інноваційних проектів окремих країн світу. / Ю. О. Гернего // Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 10 квітня 2014 р. – Київ: КНЕУ, 2014. – С. 68 – 71 (0,1 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Гернего Ю.О. Кредитування інноваційних проектів. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08. –Гроші, фінанси і кредит – ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”, Київ, 2014.

Дисертацію присвячено вирішенню теоретичних і прикладних аспектів розвитку кредитування інноваційних проектів в сучасних умовах.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат кредитування та реалізації інноваційних проектів з урахуванням положень класичної політичної економії, а також сучасних наукових розробок. Визначено роль кредиту, як форми фінансового забезпечення процесу реалізації інноваційних проектів. Обґрунтовано основні види інвестиційного кредиту для використання на окремих етапах реалізації інноваційного проекту.

Досліджено фінансове забезпечення інноваційних проектів в економіці України. Визначено особливості банківського кредитування інноваційних проектів, як пріоритетного джерела фінансових ресурсів національної економіки. Досліджено основні тенденції використання міжнародного кредитування інноваційних проектів.

Обґрунтовано перспективи та розроблено пропозиції з метою підвищення ефективності кредитування інноваційних проектів. Запропоновано способи мінімізації ризиків кредитування інноваційних проектів.

Ключові слова: кредитування інноваційних проектів, форми та види кредиту, інноваційний проект, перспективи кредитування інноваційних проектів, ризики кредитування інноваційних проектів, ефективність кредитування інноваційних проектів.

АННОТАЦИЯ

Гернего Ю.А. Кредитование инновационных проектов. Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08. – Деньги, финансы и кредит – ГВУЗ “Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана”, Киев, 2014.

Диссертация посвящена решению теоретических и прикладных аспектов развития кредитования инновационных проектов в современных условиях.

Усовершенствован понятийно-категориальный аппарат кредитования и реализации инновационных проектов с учетом положений классической политической экономии, а также современных научных разработок. Определена роль кредита, как формы финансового обеспечения процесса реализации инновационных проектов. Обоснованы основные виды инвестиционного кредита для использования на отдельных этапах реализации инновационного проекта.

Исследованы особенности финансового обеспечения инновационных проектов в экономике Украины. Обращено внимание на банковское кредитование инновационных проектов, как приоритетный источник финансовых ресурсов национальной экономики. Исследованы основные тенденции использования международного кредитования инновационных проектов.

Обоснованы перспективы и разработаны рекомендации с целью повышения эффективности кредитования инновационных проектов. Предложены способы минимизации рисков кредитования инновационных проектов.

Ключевые слова: кредитование инновационных проектов, формы и виды кредита, инновационный проект, перспективы кредитования инновационных проектов, риски кредитования инновационных проектов, эффективность кредитования инновационных проектов.

ABSTRACT

Gernego Iu.O. Crediting of innovative projects. Manuscript.

The Dissertation for the Candidate degree in Economics. Speciality 08.00.08. – Money, finance and credit. – SHEE “Kyiv national economic university named after Vadym Hetman”, Kyiv, 2014.

The theses are dedicated to the solution of the theoretical and practical aspects of crediting of innovative projects nowadays. It is connected with the necessity of innovative projects' realization for further development of modern society. It is important to ensure the sufficient volume of finance resources at each stage of the above mentioned process. Particularly, the researches of crediting of innovative projects are topical.

The theoretical backgrounds of innovative projects' crediting are studied in the theoretical chapter of the dissertation. The essence of credit and its role as the form of the financing of innovative projects are determined. The innovative project is represented as the object of crediting. The innovative projects are divided into groups according to the size of

their budgets and the openness of innovative projects. The peculiarities of investment crediting of innovative projects are studied.

The analyze of crediting of innovative projects is made in the analytical chapter of the dissertation. In particular, the main conditions of innovative projects' crediting for the national economy are separated according to the conditions of innovative projects' crediting by foreign financial institutions aboard and some experience of national banks. In particular, it is the long terms of business activity, experience of the cooperation with the bank, the positive performance of the entity and the presence of the own funds of the entity for innovative projects' financing.

The indicators, that allow the generation of results of innovative projects' crediting, are developed and calculated for the economy of Ukraine. The credits' factor of innovative development characterizes the growth of innovative activity for the one percent of the credit, that is involved. The innovative factor of the credit shows the credits' growth for the one percent of the indicator of innovative activities growth. The above mentioned factors of the national economy aren't high, but there is the trend of their stabilization. The attention is paid to the state and international crediting of innovative projects.

The perspectives of innovative projects' crediting are studied in the constructive chapter of the dissertation. In particular, it is important to improve the crediting of innovative projects. The tasks at the each stage of the innovative process are studied. It is made the suggestions about the possibilities and means to solve the problems at the each stage of innovative projects' crediting. It is developed the plan of improving of state non banking financing institutions. The main directions of minimization of the risks of innovative projects' crediting and ways of the growth of effectiveness of innovative projects' crediting are studied.

Some conclusions are made as the results of the research. In particular, the system of indicators, which contributes to the estimation of results of innovative projects' crediting, is developed and used. It makes the possibility to compare the trends of innovative activity and crediting. Besides the above mentioned trends are studied the main kinds of the credit and their influence at the innovative projects.

The researches of sources, instruments and leverages of innovative projects' financing are improved. The interpretation of crediting of innovative projects as the form of financial maintenance of innovative project is made. It allows giving financial resources for some period of time and for some payment. The goal of usage of such kind of credit is creation of scientific and technical projects, new technologies or production of innovative products. The priorities of innovative projects' crediting by the state are studied. It contributes the rationalization of the choice of the sources of state crediting of innovative projects. The researches of conditions for international crediting of innovative projects are improved.

There are some researches and conclusions, which are further developed in the dissertation. It is possible to speak about the improved classifications of kinds of the credit. Among them we can name the classifications according the kind of object of crediting and economic assignment of the credit. The kinds of investment credit are defined depending of the origin of financial resources. The researches of main conditions of innovative projects' crediting are further developed. The conclusions about the main approaches to estimation of

the risks and effectiveness of innovative projects' crediting are made. It makes the possibility to represent the ways of minimization of risks and growth of effectiveness of innovative projects' crediting.

Key words: crediting of innovative projects, forms and kinds of credit, innovative project, possibilities of innovative projects' crediting, risks of crediting of innovative projects, effectiveness of crediting of innovative projects.